

महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५
अंतर्गत लोकसेवा, नियत कालमर्यादा,
पदनिर्देशित अधिकारी, प्रथम व द्वितीय
अपिलीय प्राधिकारी अधिसूचित करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: आरटीएस-२०१५/प्र.क्र.३२/पं.रा-५
बांधकाम भवन, २५ मझबान रोड,
फोर्ट, मुंबई - ४०० ००९
तारीख: १४ जुलै, २०१५

वाचा : महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५, दिनांक २८ एप्रिल, २०१५

प्रस्तावना :

राज्यातील पात्र व्यक्तींना पारदर्शक, कार्यक्षम व समयोचित लोकसेवा देण्याकरीता तसेच लोकांच्या स्थानिक प्रशासनाकडून वाढत्या अपेक्षा विचारात घेऊन त्यांना तत्पर व दर्जेदार सेवा पुरविण्याच्या दृष्टीकोनातून महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ हा दिनांक २८ एप्रिल, २०१५ रोजी लागू करण्यात आला आहे. या अध्यादेशातील कलम ३ मध्ये नमूद केल्यानुसार प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकारणाने अध्यादेश लागू झाल्यानंतर ३ महिन्यांच्या कालावधीच्या आत आणि त्यानंतर वेळोवेळी ते पुरवित असलेल्या लोकसेवा, पदनिर्देशित अधिकारी, प्रथम व द्वितीय अपिलीय अधिकारी आणि नियत कालमर्यादा या अध्यादेशाखाली अधिसूचित करणे आवश्यक आहे. सदरहु अध्यादेश निर्गमित करण्यामागे सार्वजनिक प्राधिकारणाने त्या पुरवित असलेल्या सेवा अधिनियमांतर्गत अधिसूचित करून त्याप्रमाणे संबंधित सेवा पुरविणे आवश्यक आहे.

शासन निर्णय:

या विभागाच्या प्रशासकीय अधिपत्याखाली राज्यातील सर्व ग्रामस्थांना पारदर्शक, गतिमान, लोकाभिमुख व प्रतिसादशिल प्रशासनाद्वारे जबाबदारीने सेवा पुरविणे ही पंचायती राज संस्थांची जबाबदारी आहे. पंचायत राज संस्थेमार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या विविध सेवांपैकी नागरिकांना दैनंदिन जीवनामध्ये सातत्याने आवश्यक असणा-या व ज्या लोकसेवांचा जास्तीत जास्त नागरिकांनी फायदा घेतला आहे व ज्या सेवा महत्वाच्या आहेत अशा लोकसेवांची निश्चिती करण्यात आली आहे. त्यास अनुसरून महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ च्या कलम-३ अनुसार अधिसूचित करावयाच्या सेवा, पदनिर्देशित अधिकारी, प्रथम व द्वितीय अपिलीय प्राधिकारी आणि नियत कालमर्यादा याबाबतची अधिसूचना दिनांक १० जुलै, २०१५ रोजी निर्गमित करण्यात आली आहे. सदर अधिसूचनेन्वये अधिसूचित करण्यात आलेल्या सेवांबाबतची अंमलबजावणी करण्याच्या अनुषंगाने मार्गदर्शक सूचना

निर्गमित करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्या अनुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे:-

- १) ग्रामपंचायत स्तरावर ग्रामस्थांना सातत्याने लागणा-या सेवांबाबतचा विचार करून या शासन निर्णयाच्या सोबत जोडलेल्या सहपत्र-अ मध्ये नमूद केलेल्या एकूण १३ सेवा दिनांक १० जुलै, २०१५ रोजीच्या अधिसूचनेन्वये अधिसूचित करण्यात आल्या आहेत.
- २) सहपत्र-अ मध्ये अधिसूचित केलेल्या सेवा नागरिकांना उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने राज्यामध्ये सर्व ठिकाणी एकसूत्रता व समानता ठेवण्याच्या अनुषंगाने नागरिकांनी करावयाच्या अर्जाचा नमुना, अर्जासोबत जोडावयाची कागदपत्रे, सेवा ज्या प्रमाणपत्र / दाखल्याद्वारे उपलब्ध करून द्यावयाची आहेत त्याबाबतचे नमुने विहित करण्यात आले असून ते या शासन निर्णयासोबत जोडण्यात आलेले आहेत. अर्जदारास अर्ज करण्याकरीता संबंधित पदनिर्देशित अधिकारी हा आवश्यक ती सर्व मदत करेल. ग्रामपंचायतींना सहपत्र-अ मध्ये नमूद केलेल्या सेवांमध्ये व विहित करण्यात आलेल्या नमुन्यांमध्ये कोणताही बदल करता येणार नाही.
- ३) प्रत्येक ग्रामपंचायतीने सहपत्र-अ मध्ये दर्शविण्यात आलेला तपशिल कार्यालयाच्या सूचना फलकावर सुवाच्य अक्षरामध्ये ठळकपणे प्रदर्शित करावा.
- ४) ग्रामस्थांनी मागणी केल्यानंतर सदर अधिसूचित करण्यात आलेल्या सेवा त्या त्यांच्या नावासमोर दर्शविण्यात आलेल्या कालमर्यादेत संबंधित पदनिर्देशित अधिका-याने उपलब्ध करून देणे बंधनकारक आहे.
- ५) अधिसूचित केलेल्या सेवा पदनिर्देशित अधिका-याने विहित कालमर्यादेत उपलब्ध करून न दिल्यास संबंधित अर्जदाराला महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ कलम ९(१) मध्ये नमूद कालावधीत सहपत्र-अ मध्ये अधिसूचित सेवेसमोर दर्शविण्यात आलेल्या प्रथम अपिलीय प्राधिका-याकडे प्रथम अपिल दाखल करता येईल व प्रथम अपिलीय प्राधिका-याने त्याचेकडे प्राप्त झालेल्या अपिलावर महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश - २०१५ कलम ९(२) प्रमाणे कार्यवाही करावी.
- ६) अर्जदारास / अपिलकर्त्यास प्रथम अपिलीय प्राधिका-याच्या आदेशाविरुद्ध / आदेश प्राप्त न झाल्यास महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ कलम ९(३) मध्ये नमूद कालावधीत सहपत्र-अ मध्ये अधिसूचित सेवेसमोर दर्शविण्यात आलेल्या द्वितीय अपिलीय प्राधिका-याकडे दुसरे अपिल दाखल करता येईल व द्वितीय अपिलीय प्राधिका-याने

त्याचेकडे प्राप्त झालेल्या अपिलावर महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ कलम ९(४) प्रमाणे कार्यवाही करावी.

- ७) पदनिर्देशित अधिकारी किंवा प्रथम अपिलीय प्राधिकारी यांनी त्यांचेवर सोपविण्यात आलेल्या जबाबदारीमध्ये कसूरी केल्यास त्यांना शास्ती करण्याची तरतूद महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ मधील कलम १० मध्ये करण्यात आली असून सदर शास्तीच्या वसुलीच्या कार्यपद्धतीची तरतूद उक्त अध्यादेशाच्या कलम-११ मध्ये करण्यात आली आहे. त्यानुसार संबंधित प्राधिका-यांनी कार्यवाही करावी.
- ८) संबंधित पदनिर्देशित अधिका-याने वारंवार केलेल्या कसूरीबद्दल सक्षम प्राधिका-याने पदनिर्देशित अधिका-यावर जबाबदारी निश्चित करणे व त्याबाबतच्या कार्यपद्धतीची तरतूद महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ मधील कलम १२ मध्ये करण्यात आली असून सक्षम प्राधिका-यांनी त्यानुसार कार्यवाही करावी.
- ९) सहपत्र-अ मध्ये अधिसूचित करण्यात आलेल्या सेवा पुरविण्याकरीता संबंधित सेवेसमोर दर्शविण्यात आलेली फी ही अर्जदाराने अर्ज सादर करतेवेळी पदनिर्देशित अधिका-याकडे जमा करणे आवश्यक राहिल. पदनिर्देशित अधिका-याने सदर जमा होणा-या फीबाबत शासन निर्णय क्रमांक : संग्राम-२०१३/प्र.क्र.२९/संग्राम कक्ष, दिनांक १ नोव्हेंबर, २०१३ अन्वये देण्यात आलेल्या सूचनांनुसार कार्यवाही करावी.
- १०) ग्रामपंचायतीकडे लोकसेवांसाठी प्राप्त होणा-या अर्जाकरीता स्वतंत्र नोंदवही ठेवण्यात यावी. त्याबाबतचा नमुना विहित करण्यात आला असून तो या शासन निर्णयासोबत **सहपत्र-ब** असा जोडण्यात आला आहे.
- ११) ज्या ग्रामपंचायतीकडे सहपत्र-अ मध्ये नमूद सेवा पात्र व्यक्तींना उपलब्ध करून देण्याकरीता ऑनलाईन कार्यप्रणाली कार्यान्वित असेल, त्या ठिकाणी सदर सेवा संगणकीकृत प्रतींद्वारेही देता येईल. ज्या ठिकाणी ऑनलाईन प्रणाली कार्यान्वित नाही, त्या ठिकाणी सदर सेवा सोबत जोडलेल्या विहित नमुन्यांमध्ये उपलब्ध करून देणे बंधनकारक राहिल.
- १२) पदनिर्देशित अधिकारी, प्रथम अपिलीय प्राधिकारी व द्वितीय अपिलीय प्राधिकारी यांनी महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ मधील तरतुदीनुसार कार्यवाही करावी.

१३) सर्व जिल्हा परिषदांच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी सदर शासन निर्णय आपल्या अधिनस्त असलेल्या सर्व कार्यालयांच्या निदर्शनास आणून देऊन त्याप्रमाणे कार्यवाही होईल याची दक्षता घ्यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०७१४१७१६१९२८२० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

वि.गिरिराज

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.विरोधी पक्षनेते, विधान परिषद व विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई
२. सर्व सन्माननीय विधानपरिषद / विधानसभा सदस्य व संसद सदस्य
३. मा.राज्यपाल महोदय यांचे सचिव
४. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
५. सर्व मा.मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
६. मा.राज्य निवडणूक आयोग यांचे कार्यालय
७. मा.मुख्य सचिव यांचे उपसचिव
८. अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग
९. सर्व विभागीय आयुक्त
१०. सर्व जिल्हाधिकारी
११. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१२. सर्व मंत्रालयीन विभाग
१३. ग्राम विकास विभागातील सर्व कार्यासने
१४. निवड नस्ती (कार्यासन पं.रा-५), ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग

सहपत्र-अ

महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अध्यादेश-२०१५ च्या कलम ३ अन्वये ग्रामपंचायतींमार्फत द्यावयाच्या लोकसेवांचा तपशील

अ. क्र.	सेवेचे नाव	सेवा पुरविण्यासाठी विहित कालावधी (कामाचे दिवस)	पद निर्देशित अधिकारी	प्रथम अपिलीय प्राधिकारी	द्वितीय अपिलीय प्राधिकारी	सेवा उपलब्धतेसाठी अर्ज सादर करावयाचे ठिकाण	सेवा उपलब्धतेसाठी अर्जाचा विहित नमुना	सेवा पुरविण्यासाठी अर्जासोबत भरावयाची फी (रुपये)	विहित कालावधीनंतर सेवा कोणत्या ठिकाणावरून उपलब्ध होणार
१	जन्म नोंद दाखला	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
२	मृत्यु नोंद दाखला	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
३	विवाह नोंद दाखला	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
४	रहिवाशी दाखला	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
५	दारिद्र्य रेषेखाली (BPL) असल्याचा दाखला	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	निशुल्क:	ग्रामपंचायत कार्यालय
६	हयातीचा दाखला	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	निशुल्क:	ग्रामपंचायत कार्यालय
७	ग्रामपंचायत येणे बाकी दाखला	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
८	शौचालयाचा दाखला	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
९	नमुना ८ चा उतारा	५ दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
१०	निराधार असल्याचा दाखला	२० दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	निशुल्क:	ग्रामपंचायत कार्यालय
११	विधवा असल्याचा दाखला	२० दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
१२	परित्यक्ता असल्याचा दाखला	२० दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय
१३	विभक्त कुटुंबाचा दाखला	२० दिवस	ग्रामसेवक	सहायक गट विकास अधिकारी	गट विकास अधिकारी	ग्रामपंचायत कार्यालय	उपलब्ध आहे.	२०/-	ग्रामपंचायत कार्यालय